

TÖBBNYELVŰSÉG ÉS NYELVHASZNÁLAT AZ EURÓPAI UNIÓBAN
MULTILINGUALISM AND LANGUAGE USE IN THE EUROPEAN UNION

TÖBBNYELVŰSÉG ÉS NYELVHASZNÁLAT AZ EURÓPAI UNIÓBAN
MULTILINGUALISM AND LANGUAGE USE IN THE EUROPEAN UNION

SZERZŐ: dr. Fischer Márta
FELELŐS KIADÓ: Somogyi Kereskedelmi és Iparkamara
ISBN: 000-000-00-0000-0
LAYOUT: Weich Éva
NYOMDA: Pethő Nyomda, Kaposvár
KÉSZÜLT: 2022. 1. kiadás
ISBN: 978-615-01-4166-4

A Somogyi Kereskedelmi és Iparkamaránál működő Europe Direct Tájékoztató Központ megbízásából készült kiadvány az európai uniós szaknyelvet, az úgynevezett eurolektust és a jogi terminológiát mutatja be az olvasó számára különböző nyelvi példakon keresztül.

A kiadvány oktatási-tanulási célú felhasználásra készült, ezért a rendszerezés és a könnyebb megértés érdekében évszerezéseket tartalmaz.

Többszempvűség az EU-ban / Multilingualism in the EU

Többnyelvű vagy soknyelvű?

Intézményi többnyelvűség

Plurilingual or multilingual?

Institutional multilingualism

TÖBBNYELVŰSÉG VERSUS SOKNYELVŰSÉG

Az EU terminológiájában a többnyelvűség (multilingualism) mind az egyén többnyelvű nyelvi kompetenciájára, mind egy adott régió **nyelvi sokszínűségére** utal. Az Európa Tanács terminológiájában két külön terminus írja le a két fogalmat.

In EU terminology, the term multilingualism refers both to the variety of languages mastered by an individual and the diversity of languages or dialects spoken in a geographical area (linguistic diversity). In the terminology of the Council of Europe, two terms describe the two concepts.

SZERVEZET	TERMINUS (EN)	TERMINUS (HU)
Európa Tanács <i>Council of Europe</i>	<i>plurilingualism</i>	többszínűség (az egyén több nyelvet magában foglaló kompetenciája)
	<i>multilingualism</i>	soknyelvűség (egy közösség nyelvi sokszínűsége, több nyelv egyidejű jelenléte egy adott régióban)
Európai Unió <i>European Union</i>	<i>multilingualism</i>	többszínűség (az egyén és a közösség nyelvi kompetenciája, sokszínűsége)

A **multilingualism** magyar megfelelője **soknyelvűség** (Európa Tanács) és **többnyelvűség** (EU) is lehet, attól függően, mely szervezetről van szó.

EU: INTÉZMÉNYI TÖBBNYELVŰSÉG

Jogalap: az EU Tanácsa 1958/1/EGK **Rendelete / Regulation** 1958/1/EEC (Isd 7. oldal)

24 **hivatalos és munkanyelv** / 24 **official and working languages**

A **szövegezés** elsődleges nyelve / *primary **drafting** language:* **angol** (90-es évektől, előtte: francia)

Kivétel: az Európai Unió Bírósága, ahol ma is a francia az elsődleges nyelv

Fordítás: a tagállam csatlakozása után az EU-intézmények fordítószolgálatában

NYELVEK ÉS CSATLAKOZÁSOK

1958 német, francia olasz, holland	1973 angol, dán	1981 görög	1986 portugál spanyol	1995 finn, svéd
2004 cseh, észt, lengyel, lett, litván, magyar máltai, szlovák, szlovén	2007 bolgár, ír román	2013 horvát	ír: 2007-ig csak a Szlovákia és a Szlovénia mellett volt hivatalos nyelv. angol: az Egyesült Királyság és az Írország után is hivatalos és a legtöbb országban használt nyelvvé vált.	

ír: 2007-ig csak a Szerződések nyelve,
2007-től hivatalos és munkanyelv

angol: az Egyesült Királyság kilépése
után is hivatalos és munkanyelv

AJÁNLOTT IRODALOM:

Az Európai Unió dióhéjban – The EU in a Nutshell, SKIK 2022 http://inyk.bme.hu/kutatas/Fischer_EUkiadvany_EN_HU.pdf

EU-szaknyelvek: eurolektusok / *eurolects*

Szaknyelv vagy zsargon?
Mit értünk eurolektuson?

Language for specific purposes (LSP) or jargon?
What is meant by eurolect?

Az európai integráció hatása:

új területek, új szakpolitikák, új fogalmak
24 hivatalos és munkanyelven (**de jure**)

Hivatalos nyelvek:

kettős funkció
a tagállami fogalmak mellett az uniós fogalmakat is le kell írni

Az EU-többszínűség hatása:

de facto munkanyelvek (angol, francia, német)
elsődleges forrásnyelv: angol
szövegezés: nem anyanyelvi beszélők által
fordítás: folyamatos kötelezettség
gyakori jelenség: „fordításnyelv”

kialakul a hivatalos nyelvekben egy **“uniós réteg”**, amely
több regiszter (pl. jogi, üzleti) együttese, és amely
egy sajátos európai uniós nyelvet – pontosabban uniós nyelveket – eredményez

Sokféle elnevezés:

Europeak, Eurocratese, Eurojargon, Eurofog, Eurolanguage, Eurish, EUese, eurobabillage

SZAKNYELV VAGY ZSARGON?

- A zsargon egyik jellemzője, hogy a kívülállók nem értik, főként azért, mert indokolatlanul sok idegen szót tartalmaz.
- EU-kontextusban azonban sokszor cél a hazai fül számára idegen megnevezés, amely az uniós fogalmak tudatos elkülönítésére szolgál (pl. **hozzaadottérték-adó**).
- Emellett az uniós szövegalkotás és -fordítás nemcsak a szavakban (a terminológiában), hanem a nyelv több szintjében (mondat- és szövegszinten) is változást eredményez

Kutatások (főként jogi szövegeken végzett korpusznyelvészeti vizsgálatok) igazolták:
az **EU-szaknyelv** nem csak zsargon, hanem egy **önálló szaknyelvi nyelvváltozat**

Bevett tudományos elnevezés: *eurolect / eurolektus*

szövegszintű jellemzők: az EU-szövegek egymás tükörképei (azonos oldal, számozás), ezért jellemző a **tagállamtól eltérő** szövegstruktúra
példák: 7. oldal

mondat szintű (szintaktikai) jellemzők: a **tagállamtól eltérő** szórend, hosszú lexikai csoportok, jellegzetes kötőszavak
példák: 5-7. oldal

lexikai jellemzők: főneves szerkezetek, a **tagállamtól eltérő** megnevezések (terminológia)
példák: 8-14. oldal

A jellemzők egy része egyszerűen a **hibás nyelvhasználatnak** is tekinthető (a nem anyanyelvi szövegezésből adódóan)
példák: 11. oldal

Az angol eurolektus / *EU English*

Mitől különleges az EU-angol?
Melyek a leggyakoribb lexikai csoportok?

What is so special about EU English?
What are the most frequent lexical bundles?

KUTATÁSI EREDMÉNYEK

A kutatások olyan szöveg- és mondat szintű, valamint lexikai sajátosságokat találtak, amelyek csak az **uniós angol nyelvhasználatra** jellemzőek. Pl: Az EU-szövegekben azonosított szócsoporthoz mintegy fele nem található meg a *British National Corpus* (a ‘standard UK angol’) 3000 leggyakoribb szócsoporthoz között (Jablonkai 2009).

Az Egyesült Királyság kiválása (**brexit**) tovább erősítheti e jelenségeket, hiszen az angol még inkább egy **nem anyanyelvi nyelvváltozatként** fejlődik tovább.

GYAKORI LEXIKAI CSOPORTOK AZ EU-ANGOLBAN

<i>in view of the legal consequences</i>	a jogi következményekre tekintettel
<i>in the light of practical experience</i>	a gyakorlati tapasztalat tükrében / arra tekintettel
<i>having regard to the specific requirements of the case</i>	az eset egyedi körülményeire tekintettel
DE:	
<i>with regard to regional cooperation</i> “standard” UK megfelelő: <i>regarding</i>	a regionális együttműködést illetően/ tekintetében
<i>in accordance with the provisions laid down in the Treaty</i> “standard” UK megfelelő: <i>according to</i>	a Szerződés rendelkezéseivel összhangban
<i>in conformity with the Council’s conclusions</i> <i>in line with the rules set out in this article</i> <i>in conformity/line with:</i> francia hatás	a Tanács következtetéseinek megfelelően e cikk szabályaival összhangban/annak megfelelően
<i>within the scope of this directive</i> <i>within the scope of:</i> francia hatás	ezen irányelv hatálya alá tartozó
<i>for the purposes of this paragraph</i> <i>pursuant to this agreement</i> “standard” UK jogi megfelelő: <i>in pursuance of</i>	e bekezdés értelmében e megállapodás szerint/értelmében
<i>in the event of non-compliance with the obligations provided that the conditions are met</i> “standard” UK jogi megfelelő: <i>in case of / if</i>	a kötelezettségek nemteljesítése esetén feltéve, hogy a feltételeknek megfelelnek

GYAKORI LATIN KIFEJEZÉSEK AZ EU-ANGOLBAN

<i>these rules shall apply</i> mutatis mutandis	e szabályok értelemszerűen alkalmazandók
<i>the reforms should include, inter alia,...</i>	a reformoknak többek között ki kell terjedniük...
<i>an ad hoc working group was set up</i>	egy ad hoc (eseti) munkacsoportot alakítottak
<i>the ex ante evaluation by the Commission</i>	a Bizottság előzetes értékelése
<i>ex post adjustments are contrary to the rules</i>	az utólagos kiigazítások szabályellenesek
<i>de minimis aid (state aid exempt from notification)</i>	csekély összegű támogatás (bejelentés nélkül)
<i>bona fide users of products</i>	termékek jóhiszemű felhasználói
<i>vis-à-vis third parties</i>	harmadik felekkel szemben
<i>vis major (force majeure – francia)</i>	vis major (ez az ajánlott a IATE szerint)

AJÁNLOTT IRODALOM:

Jablonkai R. 2009. „In the light of”: a corpus-based analysis of lexical bundles in two EU-related registers. WopLP 3. 1–26.
<http://langped.elte.hu/WoPaLParticles/W3Jablonkai.pdf>

Az angol eurolektus / EU English

Melyek a leggyakoribb kötőszavak?

What are the most frequent conjunctions?

Melyek a leggyakoribb vonzatos igék?

What are the most frequent phrasal verbs?

KÖTŐSZAVAK AZ EU-SZÖVEGEKBEN (CONJUNCTIONS)

Priority is given to projects that create and promote education opportunities and exchanges of experiences to seniors, **with a view to building** and strengthening European identity.

National Agencies are vital to support projects **with a view for these to being** inclusive and diverse.

Candidate countries receive EU aid **so as to** make it easier for them to catch up.

The purpose is to encourage new applications from organisations not well established yet at European level. **To this end**, the action primarily consists of supporting activities aiming at.... Source: Erasmus+ Guide

with a view to (+ing)

so as to

~ in order to

jelentése:
annak érdekében, hogy ...
ennek érdekében ...

to this end

~ hence

GYAKORI ÖSSZETETT IGÉK (PHRASAL VERBS)

the Commission **put forward** a number of proposals

the committee was urged to **set up** a new system ..

the minimum criteria are **set out** in Annex I

Member States must **draw up** national strategies

the regulation **lays down** new rules on additives

submit / propose

build / establish / create

describe / show

prepare / formulate

define / stipulate

A SUBJUNCTIVE GYAKORI HASZNÁLATA

It is appropriate to **require that the applicant submit** further information

The President may request that the Presidency of the Council **convey** information to this committee.

The Charter **does not require that the rules** on competition and state aid **be applied** to the latter.

A resident of the first State can **request that** such negative rental income **be taken** into account.

subjunctive:
when something is desired
or anticipated

az ige főnévi igenév alakja,
nincs „s” I/3. személyben, azaz
pl. *submits* helyett *submit*

AJÁNLOTT IRODALOM:

Trebits A. 2008. http://www.euenglish.hu/wp-content/uploads/2010/11/A.Trebits_Phrasal-verbs-in-EU-English_System.pdf

Sandrelli, A. 2018. Observing Eurolects: The Case of English. In: Mori, L. (ed.) Observing Eurolects.

Amsterdam: John Benjamins. 63–92.

Az uniós jogi eurolektus / EU Legal English

Az uniós jogi angol versus Plain English

EU Legal English versus Plain English

Melyek a leggyakoribb jogi kifejezések?

What are the most frequent legal terms?

REGULATION No 1 determining the languages to be used by the European Economic Community

THE COUNCIL ...,
Having regard to Article 217 of the Treaty which **provides that** the rules governing the languages of the institutions of the Community shall, **without prejudice to the provisions** contained in the rules of procedure of the Court of Justice, be determined by the Council, acting unanimously;

Whereas each of the four languages in which **the Treaty is drafted** is recognised as an official language in one or more of the Member States of the Community;

HAS ADOPTED THIS REGULATION:

Article 2
Documents which a Member State or a person **subject to the jurisdiction** of a Member State sends to institutions of the Community may be drafted in any one of the official languages selected by the sender. ...

Article 5
The **Official Journal of the European Union** shall be published in the official languages.

Article 6
The institutions ... may **stipulate** in their rules of procedure which of the languages are to be used in specific cases.

This Regulation **shall be binding in its entirety and directly applicable** in all Member States.

Forrás eur-lex.europa.eu

A TANÁCS 1. RENDELETE az Európai Gazdasági Közösség által használt nyelvek meghatározásáról

A ... TANÁCS,
tekintettel a Szerződés 217. cikkére, amelynek értelmében a Közösség intézményeinek nyelvhasználatára vonatkozó szabályokat a Bíróság eljárási szabályzatában foglalt **rendelkezések sérelme nélkül** a Tanács egyhangúlag határozza meg;

mivel az a négy nyelv, amelyeken **a Szerződést megszüvegezték**, egyben a Közösség egy vagy több tagállamának hivatalos nyelve;

ELFOGADTA EZT A RENDELETET:

2. cikk
Azok az okmányok, amelyeket egy tagállam, vagy a tagállamok valamelyikének **joghatósága alá tartozó** személy a Közösség intézményeinek küld, a feladó választása szerint a hivatalos nyelvek bármelyikén készülhetnek. ...

5. cikk
Az **Európai Unió Hivatalos Lapját** a hivatalos nyelveken kell közzétenni.

6. cikk
A Közösség intézményei eljárási szabályzataikban **kiköthetik**, hogy meghatározott esetekben melyik nyelvet kell használni.

Ez a rendelet **teljes egészében kötelező és közvetlenül alkalmazandó** valamennyi tagállamban.

to provide for (something)

rendelkezik valamiről (jogszabályban)
Pl. *except in cases for which the law provides /*
kivéve az olyan eseteket, amelyekről e jogszabály rendelkezik

provisions

rendelkezések (jogszabályban)
további jelentések: *ellátás, céltartalék* (a gazdasági mérlegben)

jurisdiction

joghatóság (több ország közötti viszonylatban)
egy adott ügyben mely ország bírósága, hatósága járhat el

shall

A **shall** ige sokkal gyakrabban fordul elő az EU, mint az Egyesült Királyság jogi dokumentumaiban, ami éppen a **Plain English** mozgalom reformtörekvéseivel ellentétes jelenség. Ennek hátterében az állhat, hogy a dokumentumokat fordításra is készítik, és a fordítók számára ez az ige egyértelmű.

thereof, thereby, therefor

A **there** kombinációi gyakoribbak az EU, mint a UK dokumentumaiban
Pl. *Having regard to the Treaty, and in particular Article 308 thereof*

AJÁNLOTT IRODALOM:

Az EU hivatalos jogi adatbázisa: EUR-lex: <http://eur-lex.europa.eu>

Biel, Ł. 2020. Eurolects and EU Legal Translation. In: Laviosa, S. – Ji, M. (eds.)

Oxford Handbook of Translation and Social Practices - Online. New York: Oxford University Press. 479–500.

Az EU-támogatások nyelve / *Language of EU grants*

Közbeszerzési szerződés vagy támogatás?

Mit, hol találok meg?

Tenders or grants?

Where to look for more information?

TENDERS *VERSUS* GRANTS

GRANTS

Közvetlen pénzügyi hozzájárulás (vissza nem térítendő támogatás) projektek vagy szervezetek támogatására; amelyre **pályázati felhívás** révén lehet jelentkezni. Nyertes pályázat esetén **támogatási szerződést** kötnek.

Direct financial contributions in support of projects launched by natural persons or organisations; interested parties can apply by responding to **calls for proposals**. Upon successful application, a **grant agreement** is signed.

TENDERS

Közbeszerzési szerződés termékek és szolgáltatások vásárlására (pl. tanulmányok, tanácsadás, stb.), amelyre a szolgáltatók **ajánlati felhívás** révén jelentkezhetnek.

Public (procurement) contract to buy goods and services (studies, consultancy, etc.); providers are selected via **calls for tender**.

MIT, HOL TALÁLOK MEG?

Ez a pályázat típusától, az irányítás formájától (megosztott/*shared*, közvetlen/*direct*, közvetett/*indirect*) függ:

megosztott (a tagállammal): Operatív Programok (2021-27)/ <https://www.palyazat.gov.hu/>

közvetlen (az Európai Bizottság vagy a Végrehajtó Ügynökségek / *Executive Agencies* által):
(pl. COSME pályázat) <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal>

közvetett (harmadik országok, nemzetközi szervezetek vagy Nemzeti Ügynökségek/*National Agencies* által):
A hazai ügynökség: Tempus Közalapítvány (pl. Erasmus+ programok)/www.tka.hu

KÖNNYEN ÖSSZETÉVESZTHETŐ KIFEJEZÉSEK *JUSTIFY / CONFIRM / VERIFY / CERTIFY*

The National Agency may ask for additional supporting documents to **verify** the information included in the application.
Assessment is based on **verifiable** facts and figures.

make sure (prove) that it is true and accurate

Award of the Erasmus accreditation **confirms** that the applicant has set up a plan to implement high quality mobility activities.

state (guarantee)

Applicants must submit a signed declaration on their honour, **certifying** that they are not in any of the situations referred to in the exclusion criteria.
The proof is contained in a **certified** document.

officially recognise, confirm (in a formal statement)

Students and staff with fewer opportunities can request and **justify** additional grant support.
The request must be **justified** by the applicant.

show that it is reasonable

Source: Erasmus+ Guide

AJÁNLOTT IRODALOM:

Útmutató a közvetlen EU-támogatásokhoz: https://tka.hu/docs/palyazatok/regisztracios_utmutato_ftop_portal.pdf

Az EU-támogatások nyelve / *Language of EU grants*

Fontos kifejezések az EU-pályázatokban

Fund vagy found?

Key terms in EU grants

Fund or found?

természetes személyek
jogosult valamire
határidők
kedvezményezettek
támogatási szerződés
nyilatkozat
társfinanszírozási arány

odaítélési (értékelési) szempontok
egész euróra kerekítve
megegyezik valamivel
pontozás és súlyozás
részletfizetés
átalányösszeg (százalékos)
egyösszegű támogatás
természetbeni hozzájárulás

elszámolható költségek
alvállalkozói költségek
utazási és ellátási költségek
rezsi

napidij
egyenlő és méltányos
költségvetési sor
eredmény

időközi kifizetés
tartaléklista

natural persons are not eligible to directly apply for a grant
natural persons are not eligible to directly apply for a grant
a call for proposals with multiple cut-off dates
beneficiaries (funding recipients)
Before the grant agreement can be signed, the PLSIGN of each...
...beneficiaries must also sign a declaration of honour
the co-financing rate / match rate determines how much of the project budget the beneficiary must contribute themselves
award criteria are used to assess the quality of the application
payable rates will be rounded to the nearest whole Euro
the payable rate will be equal to 70% of the base rate
scoring of the allocation criteria and weighting of each criterion
split the first pre-financing payment into more instalments
a flat-rate amount, not exceeding 7 % of the eligible direct costs
the requested lump-sum amount becomes the overall grant amount
in-kind contributions are non-financial resources made available free of charge by third parties to a beneficiary
eligible costs usually include the following cost categories:
personnel costs and sub-contracting costs
travel and subsistence costs, equipment costs, costs of other goods and services, indirect costs (overheads, i.e. costs not linked directly to the project, but related to the direct project costs)
daily subsistence allowance
equal and equitable access
budget heading
a deliverable is a specific output of the project (e.g. report, milestones, document, technical diagram)
interim payment is made at the end of each reporting period
reserve list: If the call budget is not sufficient to fund all proposals that pass the evaluation threshold, some are put on the reserve list and may be financed if funds become available.

RÖVIDÍTÉSEK

FTOP	Funding and Tender Opportunities Portal
PIC	Participant Identification Code (9 számjegyből álló kód)
LEAR	Legal Entity Appointed Representative
PLSIGNS	Project Legal Signatories
PFSIGNS	Project Financial Signatories

KÖNNYEN ÖSSZETÉVESZTHETŐ KIFEJEZÉSEK *FUND / FOUND*

fund	támogat (pénzügyileg)	múltidejű alak: funded	főnév: <i>funds / funding</i> (támogatás)
found	alapít	múltidejű alak: founded	főnév: <i>foundation</i> (alapítvány)
find	talál	múltidejű alak: found	főnév: <i>findings</i> (találmányok)

AJÁNLOTT IRODALOM:

How to write clearly (EN) / A pontos fogalmazás művészete (HU): <https://op.europa.eu/s/w4VX>

Francia az EU-angolban / French in EU English

Melyek a leggyakoribb francia megnevezések?

What are the most frequent French terms?

Hol érezhető a francia hatás?

How has French influenced EU English?

GYAKORI FRANCIA MEGNEVEZÉSEK

acquis [áki] uniós vívmányok (EN: *acquis*)

A francia *acquérir* (megszerez) ige harmadik alakja (*acquis*), amely az Európai Unió története során létrehozott, megszerzett jogok, kötelezettségek, elvek, célok összességére utal. Ezt használják az angol uniós terminológiában is. A magyarban létezik hivatalos megfelelő (*uniós vívmányok*), de a magyar uniós szövegekben gyakran találkozhatunk az *acquis* megnevezéssel is.

rapporteur [ráportőr] előadó (EN: *rapporteur*)

Az Európai Parlament képviselője, aki jelentést készít egy adott ügyről. Jelentőségét jól mutatja, hogy a jelentésekre gyakran az előadó nevével hivatkoznak. (Pl. Tavares-jelentés, Sargentini-jelentés). A *rapporteur* egyben a hivatalos angol uniós terminus is. Bár van magyar megfelelő (*előadó*), az uniós zsargonban is bevett a francia megnevezés.

dossier [dosszié] dokumentáció (EN: *dossier*)

Dokumentumok összessége, amely részletes információt tartalmaz egy adott ügyről. Az angol uniós terminológiában is a francia megnevezést használják. Bár van magyar megfelelő, a zsargonban jellemző a *dosszié* használata.

fiche [fis] dokumentum (EN: *sheet*)

Az angol és a magyar uniós zsargonban is jellemző a francia megnevezés használata.

stagiaire / stage [sztázsier, sztázs] gyakornok (EN: *trainee*)

Az EU-intézményekben gyakorlatot teljesítő gyakornok. Az angol és a magyar uniós terminológiában is van hivatalos megfelelő, de a zsargonban egyértelműen a francia megnevezés az elterjedt.

concours [konkúr] versenyvizsga (EN: *open competition*)

Az Európai Személyzeti Felvételi Hivatal (*European Personnel Selection Office / EPSO*) által kiírt pályázat az uniós intézmények és szervek állásaira. Az angol és a magyar uniós zsargonban is jellemző a francia *concours* használata.

FRANCIA EREDETŰ RÖVIDÍTÉSEK

SCIC (*Service Commun Interprétation-Conférences*):

Tolmácsolási Főigazgatóság / DG for Interpretation

OLAF (*Office européen de lutte antifraude*):

Európai Csalás Elleni Hivatal / European Anti-Fraud Office

Coreper (*Comité des Représentants Permanents*):

Állandó Képviselők Bizottsága / Permanent Representatives Committee

A FRANCIA HATÁSA

HU	STANDARD ENGLISH	EU ENGLISH	FRENCH TERM
bővítés	expansion	enlargement	élargissement
állami támogatás	state subsidies	state aid	aide d'état
vállalkozás	business	enterprise	entreprise
pénzügyi keretösszeg	maximum budget	financial envelope	enveloppe financière

AJÁNLOTT IRODALOM:

Writing for Translation (EN): <https://op.europa.eu/s/w4VY>

Hibák az EU-angolban / Errors in EU English

Melyek a leggyakoribb hibák?

What are the most common errors?

Helytelenül használt szavak, kifejezések

Misused words and expressions

MEGSZÁMLÁLHATATLAN FŐNEVEK

information, damage, conditionality, action, aid, competence, training, travel, verification, expertise

Nincs többesszámuk

FŐNEVEK, MELLÉKNEVEK ÉS IGÉK ELTÉRŐ „UNIÓS JELENTÉSE”

EU ENGLISH	STANDARD ENGLISH	MAGYARÁZAT
mission	business, official trip (üzleti út)	A <i>mission</i> szó standard jelentése misszió, de az EU-szövegekben gyakran e szóval utalnak az üzleti utakra
actor	player (szereplő)	Az <i>actor</i> szó standard jelentése színész, az EU-szövegekben azonban gyakran szereplőként (ebben a jelentésben) használják. Pl. <i>major economic actors</i>
adequate	appropriate / suitable (megfelelő)	Az <i>adequate</i> szó standard jelentése éppen elegendő (mennyiségre vonatkozóan), azaz nem feltétlenül megfelelő
eventual	possible (lehetséges)	Az <i>eventual</i> standard jelentése végső és nem lehetséges
actual	current (jelenlegi, aktuális)	Az <i>actual</i> szó standard jelentése valós, azaz nem aktuális (a hibás tükörfordítás gyakori a magyarban is)
to foresee	to plan (tervez)	A <i>foresee</i> standard jelentése előrejelez és nem tervez
to control	to check, audit (ellenőriz)	A <i>control</i> standard jelentése irányít és nem ellenőriz
to complete	to add (hozzáad, kiegészít)	A <i>complete</i> standard jelentése befejez

HELYTELEN PREPOZÍCIÓK

EU ENGLISH	STANDARD ENGLISH	PÉLDA
increase of	increase in	the need to take into account the increase in the proportion of women on the labour market
previous reports of the Court	previous reports by the Court	assessment reports by the respective rapporteur Member States
with the aim of doing	with the aim to do	with the aim to significantly strengthen the customs authorities' power control

IGÉK HELYTELEN HASZNÁLATA

allow / permit / enable to (do something) → allow **us to** / enable **EU citizens to** ... (szükséges a tárgy)

NEM LÉTEZŐ ANGOL SZAVAK - FRANCIA HATÁS

planification helyesen → planning (tervezés)
to precise helyesen → to specify (pontosít)

HELYTELEN SZÓREND - ELTÉRŐ JELENTÉS

the responsible person (=doing his job dutifully) the person responsible (=the person in charge)
the concerned officials (=worried) the officials concerned (=involved)

AJÁNLOTT IRODALOM:

Gardner, J. 2017. Misused English words and expressions in EU publications: <https://euenglish.webs.com/>

EU English: Terminológia / Terminology

Melyek az EU-terminusok?

Hogyan változhatnak?

What are EU terms?

How may they change?

EU-TERMINUSOK / EU TERMS:

olyan terminusok, amelyek uniós fogalmakat írnak le (ezek lehetnek uniós jogi fogalmak vagy egy adott szakterülethez, szakpolitikához kötődő uniós fogalmak is, pl. inkluzív növekedés) / *terms describing EU-concepts (including legal terms or terms of a specific domain or policy area, e.g. inclusive growth)*

Példák (HU)

EU-intézmények: Európai Bizottság, Európai Parlament
Pozíciók: főképviseelő, biztos, főtanácsnok
Dokumentumok: jogi aktusok (pl. rendelet, irányelv, határozat)
Eljárások: rendes vagy különleges jogalkotási eljárás
Szakterületek: rugalmas biztonság (foglalkoztatás)
inkluzív növekedés (gazdaság)
kabotázs (közlekedés)

Examples (EN)

EU Institutions: European Commission, European Parliament
Positions: High Representative, Advocate-General, commissioner
Documents: legal acts (e.g. regulation, directive, decision)
Procedures: ordinary or special legislative procedure
Policies: flexicurity (employment)
inclusive growth (economy)
cabotage (transport)

EU-zsargon: az uniós újságírásban, szóbeli kommunikációban előforduló uniós megnevezések

EU executive → *European Commission* (Európai Bizottság)
a Bizottság végrehajtó, kvázi kormány szerepére utal

stage → *traineeship* (gyakorlat)
francia megnevezések, ld. még 10. oldal

Szinonimák – vagy mégsem?

border control (határellenőrzés)
border surveillance (határőrizet)
border check (határforgalom-ellenőrzés)

A köznyelvben lehet szinonim a *control*, *check* és *surveillance*, de EU-kontextusban nem

VÁLTOZÓ MEGNEVEZÉSEK

együtdöntési eljárás
codecision procedure → rendes jogalkotási eljárás
ordinary legislative procedure

Az eljárás során az Európai Parlament és az EU Tanácsa közösen fogadják el a jogi aktusokat.
A Lisszaboni Szerződés az Európai Parlament és az EU Tanácsa korábbi "együtdöntési eljárását" "rendes jogalkotási eljárássá" tette.
The Treaty of Lisbon renamed the former 'codecision procedure' (by the Parliament and the Council) the 'ordinary legislative procedure'.

hozzájárási eljárás
assent procedure → egyetértési eljárás
consent procedure

A Lisszaboni Szerződés az "egyetértés" szót vezette be a "hozzájárási" helyett. Ez a különleges jogalkotási eljárások egyike, ahol a Tanács az Európai Parlament egyetértését követően határoz (vagy fordítva).
The Treaty of Lisbon replaced the term 'assent' by 'consent'. It is a special legislative procedure where the Council may act after obtaining the consent of the Parliament (or vice versa).

pénzügyi terv
financial perspectives → többéves pénzügyi keret
multiannual financial framework (MFF)

Többéves pénzügyi tervezési csomag, amely meghatározza (általában 7 évre) az uniós kiadások felső határát.
2007 után a "pénzügyi terv" helyett a "pénzügyi keret" kifejezést használják.
Multi-annual budget planning package which sets limits on European Union expenditure (usually for 7 years).
As of 2007, the 'financial perspective' has been replaced by the term 'financial framework'.

AJÁNLOTT IRODALOM:

Somssich R. 2012. Ekvivalencia az uniós jog és a nemzeti jog fogalmainak szintjén.
http://nyelviintezet.szie.hu/sites/default/files/szaknyelv_es_szakforditas_2012_final.pdf

Magyar EU-terminológia / Hungarian EU terminology

Honosítsunk vagy idegenítsünk?

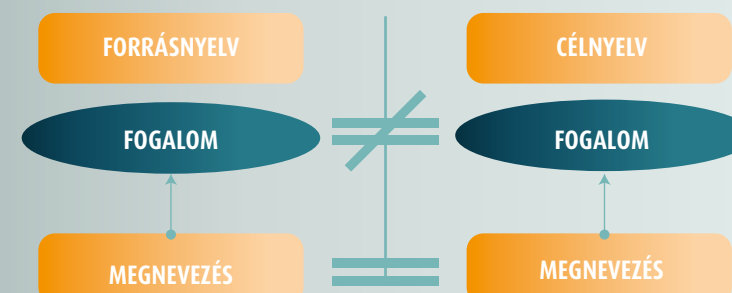
Melyek a leggyakoribb buktatók?

Domesticating or foreignising?

Which are the most common pitfalls?

STRATÉGIÁK AZ ANGOL TERMINUSOK MAGYARRA FORDÍTÁSA SORÁN

honosítás/domesticating: olyan megnevezést választunk, amely hasonló fogalmat ír le a célnyelven

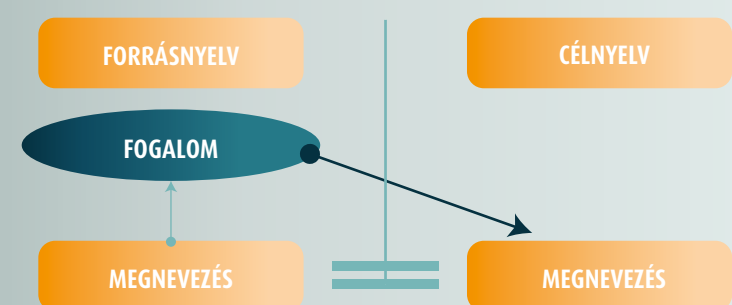

PÉLDÁK:

administrator – tanácsos
out-of-work benefit – aktív korúak ellátása
contracting authority – ajánlatkérő hatóság

megfeleltetés létező magyar fogalmakkal

idegenítés/foreignising: olyan megnevezést választunk, amely csak a forrásnyelvi fogalmat írja le

PÉLDÁK:

value added tax – hozzáadottérték-adó
inclusive growth – inkluzív növekedés
carbon footprint – karbonlábnyom
one-stop-shop – egyablakos ügyintézési rendszer

új, uniós fogalmak leírása magyarul

AZ ANGOLRÓL MAGYARRA FORDÍTÁS NEHÉZSÉGEI

EU-terminus (EN)	EU-terminus (HU)	Nehézség
<i>Plan for Democracy, Dialogue and Debate</i>	D-terv: demokrácia, párbeszéd és vita	nem lehetett az eredetiben szereplő három „d” kezdőbetűt megteremteni
<i>personal adoptive language</i>	második anyanyelv	más nyelvi megoldással lehetett a magyar megfelelőt megalkotni
<i>skills mismatch</i>	strukturális munkaerőhiány	más nyelvi megoldással lehetett csak a magyar megfelelőt megalkotni
<i>flexicurity</i>	rugalmas biztonság / <i>flexicurity</i>	nem lehetett a szójátékot visszaadni / a IATE szerint elfogadott a magyarban a <i>flexicurity</i> is
<i>geoblocking</i>	területi alapú tartalomkorlátozás	tükörfordítással nem, csak körülírással lehetett a magyar megfelelőt megalkotni
<i>hotspot</i>	migrációs csomópont	tükörfordítással nem, csak körülírással lehetett a magyar megfelelőt megalkotni

HELYESÍRÁSI BUKTATÓK

European Ombudsman

European Data Protection Supervisor

Member States

VAT (value added tax)

SME (small and medium-sized enterprise)

euro

euro area

európai ombudsman

európai adatvédelmi biztos

tagállamok

hét (hozzáadottérték-adó)

kkv (kis- és középvállalat)

euro (a Hivatalos Lapban) / euró (nem EU-szövegekben)

euroövezet (a Hivatalos Lapban) / euróövezet (nem EU-szövegekben)

AJÁNLOTT IRODALOM:

Fischer M. 2018. Európai uniós terminológia. Fordítástudomány 20 (2). 5–26.
https://epa.oszk.hu/04100/04125/00028/pdf/EPA04125_forditastudomany_2018_2_005-026.pdf

Magyar EU-terminológia / Hungarian EU terminology

Melyek a helyes magyar megfelelők? Hol találom meg az EU-terminusokat?

What are the right HU equivalents?
Where to find EU terms?

GYAKORI BUKTATÓK: a megszokottól eltérő magyar megnevezések az uniós fogalmak leírására

EU-terminus (EN)	EU-terminus (HU)	Buktató EU-kontextusban
<i>regulation</i> (EU jogi aktus)	rendelet	NEM szabályozás
<i>directive</i> (EU jogi aktus)	irányelv	NEM iránymutatás nem direktíva
<i>decision</i> (EU jogi aktus)	határozat	NEM döntés
<i>communication</i> (atipikus jogi aktus)	közlemény	NEM kommunikáció
<i>green / white paper</i>	zöld könyv / fehér könyv	NEM zöld papír / fehér papír
<i>value added tax</i>	hozzáadottérték-adó	NEM általános forgalmi adó
<i>self-employed person</i>	önálló vállalkozó	NEM egyéni vállalkozó
<i>Advocate-General</i>	főtanácsnok	NEM főügyész
		NEM törvényhozás

A hazai fülnek idegenül hangzó megnevezéseknek (pl. hozzáadottérték-adó) éppen az a célja, hogy a megnevezés csak az uniós fogalomra utaljon.

GYAKORI BUKTATÓK: az angol *law* fordítása uniós kontextusban

EU-terminus (EN)	EU-terminus (HU)	Buktató
<i>EU law</i>	EU-jog	nem törvény
<i>EU laws</i>	EU-jogszabályok / <i>acquis</i>	
<i>EU legislation</i>	EU-jogalkotás / az uniós jogszabályok	

ELTÉRŐ KONTEXTUS – ELTÉRŐ CÉLNYELVI MEGFELELŐ: ugyanannak a szónak más-más célnyelvi megfelelője lehet
rendelet (EU jogi aktus): *regulation* ↔ kormányrendelet (HU jogszabály): *decree*

Európai Tanács (EU): *European Council* ↔ **Európa Tanács (nem EU): *Council of Europe***

GYAKORI JELÖLÉSEK	MAGYARÁZAT	PÉLDA (EN)	PÉLDA (HU)
OBSOLETE	elavult (az Alkotmány szerződés vezette volna be, de meghiúsult)	<i>European law</i>	európai törvény
DEPRECATED	kerülendő (helyette a <i>committee procedure/ bizottsági eljárás</i> használandó)	<i>comitology</i>	komitológia
PREFERRED	ajánlott (több megnevezés közül ezt ajánlott használni)	<i>Europe 2020 strategy</i>	Európa 2020 stratégia
ADMITTED	elfogadott (pl. a <i>flexicurity</i> a magyar terminológiában is bevett angol terminus)	<i>flexicurity</i>	flexicurity
MUL	minden hivatalos nyelven ez a hivatalos	<i>OLAF</i>	OLAF

A kiadvány az Európa Unió támogatásában részesült.

Ez a kiadvány a szerző nézeteit tükrözi és az Európai Bizottság nem tehető felelőssé az abban foglaltak bármilyen felhasználásáért.

EUROPE DIRECT
Somogy

